

سید محمد حسینی

تاریخ ادبیات تیزهوشان
سال نهم

بناؤ

۱ کدام گزینه با بیت زیر ارتباط معنایی ندارد؟

«نعمت بار خدایا ز عدد بیرون است شکر انعام تو هرگز نکند شکر گزار»

- ۱ شکر نعمت، نعمت افزون کند
۲ فضل خدای را که تواند شمار کرد
۳ تا قیامت سخن اندر کرم و رحمت او
۴ از دست و زبان که برآید
- کفر نعمت از کفت بیرون کند
یا کیست آنکه شکر یکی از هزار کرد
همه گویند و یکی گفته نیاید ز هزار
کز عهده شکرش به در آید

۲ معنی درست بیت زیر در کدام گزینه، ذکر شده است؟

«نیابد بدو نیز اندیشه راه که او برتر از نام و از جایگاه»

- ۱ فکر انسان نمی تواند به او مقام و موقعیت بدهد.
۲ فکر انسان محدودتر از آن است که بتواند او را مشهور و بلندآوازه کند.
۳ فکر انسان محدودتر از آن است که او را درک کند.
۴ او از نام آوری و مقام و موقعیت به دور است.

۳ کدام مفهوم از بیت «تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار» دریافت نمی شود؟

- ۱ بیدار بودن گل نرگس
۲ غافل بودن گل بنفشه
۳ ناآگاه بودن انسان
۴ همانندی انسان و گل نرگس

۴ مفهوم صحیح تر بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

«با بدان، کم نشین که صحبت بد گرچه پاکی، تو را پلید کند»

- ۱ هم نشینی نکردن با انسان های بد، تو را پاک می کند.
۲ با انسان های بد، کمتر رفت و آمد کن.
۳ تا جایی که می توانی با انسان های بد صحبت نکن.
۴ با انسان های بد، اصلاً رفت و آمد نکن.

۵ کدام گزینه مفهوم نزدیک تری به حدیث «أُطِبُّ الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ» دارد؟

- ۱ وقت تدبیر، دانشم یار است
۲ باغ حکمت، خزان نخواهد دید
۳ هیچ گاه شمع، بی فتیله نسوخت
۴ میاسای از آموختن، یک زمان
- روز میدان، فضیلت تدبیر
هر زمان جلوه ایش تازه تر است
تا عمل نیست، علم بی اثر است
ز دانش، میفکن دل اندر گمان

۶ برای پر کردن جای خالی عبارتهای زیر گزینه مناسب را انتخاب کنید.

تنهایی، یکی از ..... مصائب است.
سقفی بی ستون و این، ..... است.

- ۱ سنگین ترین - عجب تر
۲ سنگین ترین - عجیب ترین
۳ سنگین تر - عجیب ترین
۴ سنگین تر - عجب تر

۷ باتوجه به بیت «علم دین، بام گلشن جان است / نردبان، عقل و حس انسان است»، کدام گزینه درست است؟

- ۱ علم به کمک عقل، موجب کمال انسان می شود.
۲ علم به همراه عقل و احساس، انسان را به اوج می رساند.
۳ دانش و علم، اوج زیبایی و کمال انسان است.
۴ دانش و شناخت دین، انسان را به کمال و بزرگی می رساند.

۸ همه بیت‌ها با عبارت زیر تناسب معنایی دارند به جز .....

«همه عجایب صنع حق تعالی است و این همه آیات حق تعالی است که تو را فرموده است تا در آن نظر کنی. پس اندر این آیات، تفکر کن.»

۱	ارض و سما و روز و شب و خشک و تر همه	آیین‌دار روی خداوند قادرند
۲	ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند	تا تو نانی به کف آری به غفلت نخوری
۳	برگ درختان سبز در نظر هوشیار	هر ورقش دفتری است معرفت کردگار
۴	به نزد آنکه جانش در تجلی است	همه عالم کتاب حق تعالی است

۹ منظور از «می کشان» در بیت زیر، چه کسانی هستند؟

«میلاذ گل و بهار جان آمد
برخیز که عید می کشان آمد»

۱	عارفان و عاشقان پیامبر (ص)	۲	عارفان و عاشقان امام علی (ع)
۳	عارفان و عاشقان امام رضا (ع)	۴	عارفان و عاشقان امام مهدی (عج)

۱۰ پیام کدام عبارت درست ذکر نشده است؟

۱	هر یکی را آنچه به کار باید، داد. (توجه خدا به نیاز بندگان)	۲	هوای دل من در موافقت فرمان توست. (اوج بندگی خدا)
۳	آفرینش همه تنبیه خداوند دل است. (عقوبت گناهان در دنیا)	۴	از عهده حفظ رعیت بیرون آمده باشم. (مردمداری)

۱۱ مفهوم کدام بیت، بر «تحمل دشواری‌ها برای رسیدن به هدف» تأکید دارد؟

۱	دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت	دائماً یکسان نباشد حال دوران، غم مخور
۲	ای دل از سیل فنا بنیاد هستی برکند	چون تو را نوح است کشتیبان، ز توفان غم مخور
۳	در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم	سرزنش‌ها گر کند خار مگیلان، غم مخور
۴	گرچه منزل بس خطرناک است و مقصد بس بعید	هیچ راهی نیست، کان را نیست پایان، غم مخور

۱۲ معنی درست بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

«نعمتت بار خدایا ز عدد بیرون است
شکر انعام تو هرگز نکند شکر گزار»

۱	پروردگارا آن قدر به ما نعمت بخشیده‌ای که حتی شکرگزاران واقعی هم تعداد این نعمت‌ها را نمی‌دانند.
۲	خدایا نعمت‌های تو بی‌شمار است و هیچ انسان شکرگزاری نمی‌تواند شکر نعمت‌های تو را به جا بیاورد.
۳	پروردگارا نعمت‌هایت آن قدر زیاد است که کسی نیست که شکر این نعمت‌ها را به جا نیاورد.
۴	شکرگزاران، تو را به خاطر این نعمت‌های فراوان شکر می‌گزارند زیرا که نعمت‌های تو قابل شمارش نیست.

۱۳ منظور از قسمت مشخص شده عبارت روبه‌رو چیست؟ «تو فردی فقیر و بی چیز بودی و شغلی پست داشتی.»

۱	بیکار بودی	۲	گدایی می‌کردی	۳	شغل کم‌درآمدی داشتی	۴	دزدی می‌کردی

۱۴ کدام بیت، مفهوم مشترکی با سایر ابیات ندارد؟

- ۱ عیب ارچه درون پوست بهتر
 ۲ روی را پاک بشوی، عیب بر آینه منه
 ۳ چون به رخ خویش نظر کم گشاد
 ۴ دیده ز عیب دگران کن فراز (بسته)
- آینه دوست، دوست بهتر
 نقد خود را سره کن، عیب بر آینه منه (سره: خالص)
 عیب بر آینه، نه بر خود نهاد
 صورت خود بین و در او عیب ساز

۱۵ بیت «آینه چون نقش تو بنمود راست / خود شکن، آینه شکستن خطاست» چه مفهومی را بیان می‌کند؟

- ۱ تواضع و فروتنی
 ۲ عیب‌جویی از دیگران
 ۳ واقع‌بینی و اصلاح خود
 ۴ خودبزرگ‌بینی

۱۶ مفهوم کدام گزینه با بیت «سگ اصحاب کهف روزی چند / پی نیکان گرفت و مردم شد» در تقابلی است؟

- ۱ نوح نهصد سال دعوت می‌نمود
 ۲ صحبت با بهان چو بشتابی
 ۳ دشمن دانا که غم جان بود
 ۴ با بدان کم نشین که صحبت بد
- دم به دم، افکار قومش می‌فزود
 نام نیکو از او بسی یابی
 بهتر از آن دوست که نادان بود
 گرچه پاکی، تو را پلید کند

۱۷ منظور از «فردا» و «نامه خوانان» در بیت زیر چیست؟

- «چو فردا نامه‌خوانان، نامه خوانند
 تو وینی نامه خود، ننگت آيو»
- ۱ آینده - آیندگان
 ۲ آخرت - فرشتگان
 ۳ آینده - تاریخ‌نویسان
 ۴ پس از مرگ - مردمان

۱۸ کدام بیت با مفهوم روبه‌روی خود تناسب ندارد؟

- ۱ ستون نداند کس او را چو هست
 «ناتوانی ستایش خداوند و فرمانبرداری از او»
 ۲ نیاید بدو نیز اندیشه راه
 «راهیایی فکر به ذات خدا و برتری عقل و اندیشه»
 ۳ جهان جمله فروغ روی حق دان
 «نور حق بودن جهان و پنهانی خدا از شدت پیدایی»
 ۴ به چشم بصیرت به خود در نگر
 «داشتن بصیرت و خویش‌شناسی»
- میان بندگی را ببايدت بست
 که او برتر از نام و از جایگاه
 حق اندر وی ز پیدایی است پنهان
 تو را تا در آینه زنگار نیست

۱۹ لحن خوانش کدام گزینه نادرست است؟

- ۱ این همه آیات حق تعالی هست که تو را فرموده است تا در آن نظر کنی. (لحن تعلیمی)
 ۲ میهن را در پرورندگی و هم‌زیستی به مام یا مادر همانند و هم‌نشین کرده‌اند. (لحن میهنی)
 ۳ اگر سؤال از جماعتی کنند که او داخل آن جماعت بود، بر ایشان سبقت ننماید. (لحن اندرزی)
 ۴ هنگام طلوع خورشید چشمم به آدمک عجیبی افتاد که با وقار تمام مرا می‌نگریست. (لحن روایی)

۲۰ مفهوم کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) داعیه‌ای در باطن من پدید آمد. (انگیزه‌ای در درون من به وجود آمد.)
- ۲) به آزار موری نیززد جهان. (جهان ارزش آن را دارد که مورچه‌ای را اذیت کنی.)
- ۳) تهمت این واقعه بر من نهند. (مرا متهم می‌کنند.)
- ۴) استراق سمع نکند. (پنهانی گوش نکند.)

پاسخنامه تشریحی

۱ گزینه ۱ مفهوم گزینه ۱، این است که شکر نعمت‌های خداوند، نعمت‌ها را افزایش می‌دهد.
بررسی سایر گزینه‌ها:

بیت سؤال و گزینه‌های ۲، ۳ و ۴ این نکته را بیان می‌کنند که انسان توانایی شکرِ نعمت‌های بی‌پایان خداوند را ندارد.

۲ گزینه ۳ معنای بیت چنین است: «اندیشه‌ی انسان نیز نمی‌تواند او را درک کند، زیرا او برتر از آن است که نام یا جایی داشته باشد».
بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی (۱): «به او مقام و موقعیت بدهد» نادرست است.

گزینه‌ی (۲): «مشهور و بلندآوازه» نادرست است.

گزینه‌ی (۴): «نام‌آوری و مقام و موقعیت» نادرست است.

۳ گزینه ۴ شاعر، انسان را به خاطر غفلتش به گل بنفشه مانند کرده است.

۴ گزینه ۴ عبارت «کم‌نشین» در بیت صورت سؤال، در حقیقت به این معناست که «اصلاً معاشرت و رفت‌وآمد نکن.» بنابراین معنای ذکر شده در گزینه ۴، مفهوم بیت صورت سؤال را دقیق‌تر و صحیح‌تر بیان می‌کند.

شکل صحیح بیت صورت سؤال: «منشین با بدان که صحبت بد / گرچه پاک، تو را پلید کند».

نکته: هرگاه در متون ادبی صفت «کم» را همراه با ویژگی منفی اخلاقی ذکر کرده‌اند، منظور دوری کامل از آن ویژگی است؛ نه انجام آن در دفعات کمتر: کم‌آزار باشید و هم کم‌زیان (رجوع به مدخل «کم» در لغتنامه دهخدا)

۵ گزینه ۴ معنای حدیث صورت سؤال: «از گهواره تا گور به دنبال علم و دانش باشید.»

گزینه ۴: همواره به دنبال دانش‌اندوزی باش. (هم‌مفهوم با حدیث ذکر شده در صورت سؤال)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: هنگام چاره‌اندیشی، از دانش بهره می‌گیرم و در میدان جنگ، برتری من، چاره‌اندیشی‌ام است.

گزینه ۲: علم و دانش هیچ‌گاه کهنه نخواهد شد.

گزینه ۳: علم بی‌عمل ارزشی ندارد.

۶ گزینه ۱ شکل درست و کامل شده جمله‌ها باید به این صورت باشد:

تنهایی یکی از «سنگین‌ترین» مصائب است.

سقفی بی‌ستون و این، «عجب‌تر» است.

۷ گزینه ۴ بیت این نکته را بیان می‌کند که «شناخت دین، انسان را به کمال می‌رساند و عقل و حس وسیله این شناخت هستند.»

۸ گزینه ۲ بررسی سایر گزینه‌ها

عبارت سؤال و گزینه‌های ۱ و ۳ و ۴ به این نکته اشاره دارند که نشانه‌های خداوند در تمام عالم وجود دارد و اگر کسی اهل تفکر باشد، با دیدن این نشانه‌ها می‌تواند به شناخت جهان و خالق آن برسد.

۹ گزینه ۴ مفهوم این شعر امام خمینی (ره) «بیان محبت امام زمان (عج) و خوشحالی از سالروز ولادت ایشان» است.

۱۰ گزینه ۳ مفهوم عبارت: وجود نشانه‌های خداوند در جهان هستی.

۱۱ گزینه ۳ مفهوم گزینه «۳» این است که در راه رسیدن به هدف نباید از سختی‌ها و مشکلات ترسید.

۱۲ گزینه ۲

۱۳ گزینه ۳ واژه «پست» به معنای فقیر و بی‌ارزش است؛ بنابراین «شغل پست» به معنای «شغل کم‌ارزش و کم‌درآمد» است.

۱۴ گزینه ۱ گزینه‌های ۲، ۳ و ۴ این نکته را بیان می‌کنند که انسان باید با دقت در خود بنگرد و عیب‌های خود را اصلاح کند و اگر کسی از او انتقاد کرد، نقدها را بپذیرد؛ ولی مفهوم گزینه ۱ این است که «یک دوست بهتر می‌تواند عیب‌های انسان را به او نشان دهد.»

۱۵ گزینه ۳ بیت یاد شده در صورت سؤال، به مخاطب توصیه می‌کند که «وقتی اشکالاتش به او تذکر داده می‌شود، خود را اصلاح کند.» همچنین می‌دانیم که آینه واقعیت‌ها را نشان می‌دهد، بنابراین مفهوم واقع‌بینی هم در بیت صورت سؤال وجود دارد.

۱۶ گزینه ۴ مفهوم بیت سؤال ← هم‌نشینی با انسان‌های نیک، تو را هم نیکو می‌کند.

مفهوم بیت گزینه ۴ ← هم‌نشینی با انسان‌های بد، تو را هم پلید می‌کند.

۱۷ گزینه ۲ در بیت صورت سؤال، منظور از «فردا»، «آخرت» و «روز قیامت» است و منظور از «نامه‌خوانان»، «فرشتگان الهی» است.

۱۸ گزینه ۲ مفهوم: ناتوانی عقل انسان در درک و شناخت خداوند

۱۹ گزینه ۱ لحن توصیفی

۲۰ گزینه ۲ جهان ارزش آن را ندارد که مورچه‌ای را اذیت کنی.

پاسخنامه کلیدی

۱	۱	۴	۴	۷	۴	۱۰	۳	۱۳	۳	۱۶	۴	۱۹	۱
۲	۳	۵	۴	۸	۲	۱۱	۳	۱۴	۱	۱۷	۲	۲۰	۲
۳	۴	۶	۱	۹	۴	۱۲	۲	۱۵	۳	۱۸	۲		

سید محمد حسینی